

NEPOSREDNI NADZOR V NARAVI IN VOŽNJA V NARAVNEM OKOLJU

**Strokovno usposabljanje za naravovarstvene in prostovoljne
nadzornike**

dr. Ana Jurše

Ministrstvo za naravne vire in prostor

22. in 23. september 2025

PRAVNE PODLAGE ZA NEPOSREDNI NADZOR V NARAVI

- Osnova za delo je dobro poznavanje sistema varstva narave in zakonodaje na tem področju.
- Osnova je **Zakon o ohranjanju narave** (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP in 18/23 – ZDU-10) in
- **predpisi iz področja varstva narave** – akti o zavarovanih območjih, glive, zavarovane prosto živeče rastlinske in živalske vrste, planinske poti, ...
- **POMEMBNO: Zakon o Triglavskem narodnem parku, Zakon o regijskem parku Škocjanske jame, Zakon o spominskem parku Trebče (Kozjanski park), Zakon o varstvu podzemnih jam**
- drugi zakoni – Zakon o prekrških, Zakon o upravnem postopku.

ZAKON O OHRANJANJU NARAVE NADZOR (151. - 159. člen)

INŠPEKCIJSKI NADZOR

- nad izvrševanjem **določb ZON in predpisov, konkretnih upravnih aktov oziroma ukrepov**, izdanih na njegovi podlagi, izvajajo inšpektorji, pristojni za ohranjanje narave,
- poleg teh inšpektorjev pa tudi **lovski inšpektorji**, če se določbe nanašajo na živalske vrste;
- za nadzor **vožnjo z vozili na motorni pogon v naravnem okolju, opravljajo tudi gozdarski, lovski, ribiški in kmetijski inšpektorji**;
- delovna področja drugih ministrstev nadzorujejo tudi inšpektorji, pristojni za nadzor teh delovnih področij.

NADZOR CARINSKIH ORGANOV v zvezi z **uvozom, izvozom in tranzitom rastlin in živali** ter drugega blaga.

ZAKON O OHRANJANJU NARAVE NADZOR (151. - 159. člen)

POLICIJA nad izvrševanjem določb, ki se nanašajo **na vožnjo v naravnem okolju in zaseg vozil.**

NEPOSREDNI NADZOR V NARAVI

- nadzor nad spoštovanjem prepovedi iz ZON in podzakonskih predpisov
- predmet neposrednega nadzora v **okviru biotske raznovrstnosti** so rastlinske in živalske vrste, glive, zavarovana območja, habitati vrst,
- **v okviru naravnih vrednot** pa npr. podzemne jame, drevesa, slapovi, jezera, nahajališča mineralov in fosilov, nekateri gozdni rezervati...

NEPOSREDNI NADZOR - NALOGE (155. člen ZON)

Naloge neposrednega nadzora so:

- neposredno **spremljanje stanja**;
- nadzor nad **izvajanjem varstvenih režimov**;
- **ugotavljanje dejanskega stanja** pri kršitvah prepovedi iz ZON in iz podzakonskih predpisov ter obveščanje inšpekcijskih organov;
- **opozarjanje oseb na varstvene režime** zaradi preprečevanja kaznivih ravnanj.

IZVAJALCI NEPOSREDNEGA NADZORA (156. člen ZON)

- Neposredni nadzor na zavarovanih območjih zagotavljajo **upravljavci zavarovanih območij**;
- zunaj zavarovanih območij neposredni nadzor zagotavlja **ministrstvo**;
- osebe javnega prava, ki so ustanovljene z namenom usmerjanja trajnostnega gospodarjenja naravnih dobrin, zagotavljajo neposredni nadzor na območjih teh dobrin – Zavod za gozdove Slovenije, Direkcija RS za vode;
- upravljavci/ministrstvo/osebe javnega prava zagotavljajo izvajanje naravovarstvenega nadzora **s sklenitvijo delovnih ali drugih ustreznih pogodb z naravovarstvenimi in prostovoljnimi nadzorniki.**

KDO JE LAHKO NARAVOVARSTVENI (NN) in PROSTOVOLJNI NADZORNIK (PN)

ZA NN in PN MORA IZPONJEVATI NASLEDNJE POGOJE:

- je polnoletna oseba,
- je državljan Republike Slovenije,
- je ustrezno usposobljena oseba – ima **pooblastilo o usposobljenosti**, ki ga izda minister za naravne vire in prostor po uspešno opravljenem preverjanju znanja (potrebno strokovno usposabljanje),
- **ima sklenjeno delovno ali drugo ustrezno pogodbo** z upravljavcem območja za opravljanje neposrednega nadzora.

ZA NN MORA IZPOLNJEVATI ŠE:

- je uspešno opravil preizkus znanja za **vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku**

S ČIM SE IZKAZUJE NARAVOVARSTVENI NADZORNIK

- Nadzornik je **pooblaščen uradna oseba**, ki opravlja naloge neposrednega nadzora, na podlagi javnega pooblastila, v skladu z ZON.
- Dolžnost nadzornika je tudi, da **uporablja službeni znak, izkaznico in uniformo** v skladu s Pravilnikom o službenem znaku, izkaznici in uniformi naravovarstvenih in prostovoljnih nadzornikov. (Uradni list RS, št. 41/15 in 64/17)
- Naravovarstveni nadzorniki (NE PN) **morajo ob vsakem času preprečevati prekrške s področja varstva narave ter ukrepati in uporabiti z zakonom določena pooblastila**, če grozi nevarnost uničenja ali poškodovanja naravne vrednote, sestavin biotske raznovrstnosti ali zavarovanih območij ali njihovih delov. **V tem primeru SME naravovarstveni nadzornik opraviti nadzor le na podlagi identifikacije z izkaznico.**

SLUŽBENI ZNAK

- **Naravovarstvena pentlja** je simbol varstva narave in je sestavljena iz 6 medsebojno prepletajočih se ovalnih zank, ki prehajajo druga v drugo in so nanizane v krogu. Pentlja ponazarja celovitost in medsebojno povezanost žive in nežive narave.
- **Tri zanke simbolizirajo neživi svet: vodo, zemljo in zrak, tri zanke pa živi svet: rastlinstvo, živalstvo in človeka;**

Simbol varstva narave

SLUŽBENI ZNAK

- Na zunanjem delu **leve** nadlahti nosijo naravovarstveni nadzorniki pritrjen našitek ali nalepko s službenim znakom;
- Na zunanjem delu **desne** nadlahti nosijo naravovarstveni nadzorniki pritrjen našitek ali nalepko pravne osebe ali ministrstva;
- Pod službenim znakom **prostovoljnega nadzornika** mora biti v vezani obliki ali v obliki nalepke z velikimi tiskanimi črkami zapisano »**PROSTOVOLJNI NADZORNIK**«.

POOBLASTILA NARAVOVARSTVENEGA IN PROSTOVOLJNEGA NADZORNIKA (155. člen ZON) – 1. del

- Samostojno vodi in odloča o prekrških (samo NN);
- **izreče globo** v znesku določenem v ZON ali drugem predpisu (samo NN);
- ob vsakem času mora **preprečevati prekrške s področja varstva** narave ter ukrepati in uporabiti z zakonom določena pooblastila, če grozi nevarnost uničenja ali poškodovanja naravne vrednote, sestavin biotske raznovrstnosti ali zavarovanih območij ali njihovih delov (samo NN);
- **ustavi voznika vozila na motorni pogon** in od njega zahtevati ustrezno listino na vpogled (samo NN);
- **zaseči vozniku vozilo** na motorni pogon (samo NN) – posebni pogoji iz 153.a člena ZON (gozdna meja, v ZO - prepoved, 3x kaznovan);

POOBLASTILA NARAVOVARSTVENEGA IN PROSTOVOLJNEGA NADZORNIKA (155. člen ZON) – 2. del

- lahko **odvzame predmete** uporabljene, namenjene ali ki so nastali s prekrškom (samo NN);
- **o sumu kaznivega dejanja mora NN in PN takoj obvestiti policijo** in pri tem navesti vsa znana dejstva in dokaze ter izročiti dokaze, ki jih je pridobil
- **zaprostiti za asistenco policijo** (predhodno zaprosilo) (samo NN)
- **foto-dokumentirati potek kršitve in kršilca** pri storitvi kaznivega ravnanja (NN in PN)
- **zahtevati in dobiti na vpogled osebno izkaznico ali javno listino**, s katero se dokazuje istovetnost osebe (NN in PN)

PROSTOVOLJNI NADZORNIK (159. člen ZON)

- Določbe od drugega do sedmega odstavka 155. člena tega zakona se uporabljajo tudi za prostovoljne nadzornike.
- **OB TEM PA PONOVI MO**
- **PN ne vodi postopka in ne odloča o prekrških**
- **PN nima pooblastila:**
  - za ustavitev voznika vozila na motorni pogon,
  - za ugotovitev istovetnosti voznika vozila na motorni pogon,
  - za zaseg vozila na motorni pogon
  - za odvzem predmetov, ki so nastali s prekrškom

SODELOVANJE S POLICIJO

- O sumu kaznivega dejanja **mora nadzornik takoj obvestiti policijo** in pri tem navesti vsa znana dejstva in dokaze ter izročiti dokaze, ki jih je pridobil;
- nadzornik **lahko sodeluje s policijo na različne načine** (skupne akcije, izobraževanja, svetovanja), zahteva pomoč policije, če ob opravljanju nadzora naleti na fizični odpor (intervencija) ali če tak odpor utemeljeno pričakuje (asistenca samo NN).

SODELOVANJE Z INŠPEKCIJO IN DRUGIMI PREKRŠKOVNIMI ORGANI

- **Izjave naravovarstvenih in prostovoljnih nadzornikov** in materialni dokazi, ki jih zberejo glede dejanj, na podlagi katerih se ukrepa v inšpekcijskem postopku, se v **postopku inšpekcijskega nadzora lahko štejejo za dokaz**, pridobljen v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, če je za vodenje inšpekcijskega postopka to potrebno.
- Nadzorniki **vložijo pisni predlog pristojnemu prekrškovnemu organu**.

KJE SO DOLOČENI PREKRŠKI

Prekrški so določeni v **kazenskih določbah predpisov** in se navezujejo na materialni del zakona – to je na varstvene režime in pravila ravnanja:

- Zakon o ohranjanju narave - 160., 160a, 161 in 161a člen
- Zakon o Triglavskem narodnem parku - 61. do 65. člen
- Zakon o regijskem parku Škocjanske jame – 28. do 34. člen
- Zakon o spominskem parku Trebče (Kozjanski park) – 25. do 27. člen
- Zakon o varstvu podzemnih jam – 49. do 54. člen
- Drugi predpisi izdani na podlagi ZON – akti o zavarovanju, glive, zavarovane vrste...

PAZI! PRISTOJNOST NARAVOVARSTVENIH NADZORNIKOV

TEŽA PREKRŠKOV - na primeru ZON

- Prekrški so razdeljeni po **teži glede na posledice**, ki jih povzročijo in glede na to je tudi predpisana višina globe – **hujši prekršek, prekršek, lažji prekršek, najlažji prekršek**;
- različna je tudi **višina globe glede na povzročitelja** - z najvišjim zneskom se kaznuje pravna oseba, sledi samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost;
- za prekršek se kaznuje tudi **odgovorna oseba** pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti;
- z globo se kaznuje za prekršek lahko tudi **posameznik**.

MATERIALNE IN KAZENSKÉ DOLOČBE

primer – 1. del

MATERIALNA DOLOČBA – varstveni režimi oz. pravila ravnanja

14. člen ZON (splošni varstveni režim) pravi:

- (1) Rastlinsko ali živalsko vrsto je prepovedano iztrebiti.
- (2) Zniževati število rastlin ali živali posameznih populacij, ožati njihove habitate ali slabšati njihove življenjske razmere do take mere, da je vrsta ogrožena, je prepovedano.
- (3) Rastline ali živali je prepovedano namerno, brez opravičljivega razloga ubijati, poškodovati, odvzeti iz narave ali vznemirjati.
- (4) Habitatske populacije rastlinskih ali živalskih vrst je prepovedano namerno, brez opravičljivega razloga uničiti ali poškodovati.

40. člen ZON (lastnina in obveznost splošnega varstva)

- (1) Naravne vrednote so lahko v lasti fizičnih ali pravnih oseb ter v lasti države ali lokalne skupnosti.
- (2) Nihče ne sme ravnati z naravnimi vrednotami tako, da ogrozi njihov obstoj.

MATERIALNE IN KAZENSKE DOLOČBE

primer – 2. del

KAZENSKA DOLOČBA

160. člen (hujši prekrški)

(1) Z globo od 10.000 do 50.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če iztrebi rastlinsko ali živalsko vrsto (prvi odstavek 14. člena);
2. če zmanjša število rastlin ali živali posameznih populacij, zoži njihove habitate ali poslabša življenjske razmere do take mere, da postane vrsta ogrožena (drugi odstavek 14. člena);
3. če namerno, brez opravičljivega razloga uniči ali poškoduje rastline, ubije ali poškoduje živali (tretji odstavek 14. člena);
4. če namerno, brez opravičljivega razloga uniči ali poškoduje habitate populacij rastlinskih ali živalskih vrst (četrti odstavek 14. člena);
5. če ravna z naravno vrednoto tako, da ogrozi njen obstoj (drugi odstavek 40. člena).

(2) Z globo od 4.000 do 20.000 evrov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje **samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.**

(3) Z globo od državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti 1.000 do 2.000 evrov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, **odgovorna oseba** samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v upnosti.

(4) Z globo od 200 do 1.000 evrov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena **posameznik.**

TO JE ZA ZAČETEK sledi

- Temeljna načela ohranjanja narave in organiziranost
  - Zgodovina varstva narave
  - Varstvo naravnih vrednot
  - Ohranjanje biotske raznovrstnosti – splošno in NATURA 2000
  - Zavarovana območja
- Sodelovanje z inšpekcijo
  - Sodelovanje s policijo in operativni postopki (Gotenica)
  - Neposredni nadzor v naravi – ko gre zares – TNP (zadnji del usposabljanja v TNP Bled)

VOŽNJA V NARAVNEM OKOLJU

1. VOŽNJA Z MOTORNIMI VOZILI:

- Število voženj izven cest, v naravi se stalno povečuje, s tem se povečujejo motnje v naravi in pritiski na okolje.
- Vožnja z vozili na motorni pogon **povzroča nepovratno škodo na ekosistemih** (uničevanje rastlinstva, poškodbe tal in motenje prostoživečih živali).

VOŽNJA V NARAVNEM OKOLJU

- Motorna vozila povzročajo **hrup in vibracije**, ki motijo prostoživeče živali, zlasti v občutljivih habitatih.
- Takšne motnje lahko vodijo do sprememb v obnašanju, zmanjšanja reprodukcije in celo do izumrtja lokalnih populacij.
- Vožnja z vozili povzroča **erozijo tal**, kar vodi do izgube plodnosti in destabilizacije talnih struktur.
- Erozija tal zmanjšuje sposobnost tal za podporo rastlinstvu in vodi do povečane sedimentacije v vodotokih, kar škoduje vodnim ekosistemom.

VOŽNJA V NARAVNEM OKOLJU

Predpisi

- Področje vožnje v naravnem okolju **ureja več predpisov**
- Vožnja z vozili na motorni pogon in s kolesi v naravnem okolju je urejena v **Zakonu o ohranjanju narave (ZON)**;
- Omejitve uporabe planinskih poti za kolesarje pa določa tudi **Zakon o planinskih poteh (ZPlanP)**.
- Vožnjo po gozdu dodatno ureja **Zakon o gozdovih (ZG)**.

VOŽNJA V NARAVNEM OKOLJU

Predpisi- ZON

➤ **Zakon o ohranjanju narave (ZON) določa v:**

28.b člen

(vožnja z vozili na motorni ali drug lasten pogon vozila v naravnem okolju)

- (1) **V naravnem okolju je prepovedano voziti, ustaviti, parkirati ali organizirati vožnje z vozili na motorni ali drug lasten pogon vozila.**
- (2) Vozila na motorni ali drug lasten pogon vozila iz prejšnjega odstavka so vsa motorna vozila, kolesa s pomožnim motorjem in druga prevozna sredstva, ki omogočajo gibanje, hitrejša od hoje pešca, z močjo lastnega motorja ali z močjo drugega lastnega pogona vozila (v nadaljnjem besedilu: vozila na motorni pogon).

VOŽNJA V NARAVNEM OKOLJU

Predpisi- ZON

28.b člen

(vožnja z vozili na motorni ali drug lasten pogon vozila v naravnem okolju)

(4) **Dovoljena je ustavitev ali parkiranje vozil na motorni pogon v pasu petih metrov izven vozišča**, če je ustavljanje ali parkiranje v skladu s predpisi, ki urejajo cestni promet, in **če temu ne nasprotuje lastnik zemljišča**, ter na območju, ki je namenjeno za začasno parkiranje za namene javnih shodov in javnih prireditev, organiziranih v skladu z zakonom, ki ureja javna zbiranja, pri čemer to območje šteje za prireditveni prostor.

(5) Določbe prvega odstavka tega člena **se ne uporabljajo** pri:

1. službenih vožnjah za opravljanje občinske redarske službe, javne gozdarske, kulturovarstvene, naravovarstvene, zdravstvene, reševalne in veterinarske službe, lovskočuvajske in ribiškočuvajske službe, inšpekcijskega nadzora, nalog obrambe, zaščite in reševanja, nalog policije, gorskih in jamskih reševalcev ter gasilcev, nalog neposrednega nadzora v naravi in pri delu preiskovalnih sodnikov in državnih tožilcev;

VOŽNJA V NARAVNEM OKOLJU

2. VOŽNJA S KOLESI:

28.d člen

(vožnja s kolesi v naravnem okolju)

- (1) V naravnem okolju je **vožnja s kolesi dovoljena po utrjenih poteh**, če temu ne nasprotuje lastnik ali upravljavec poti.
  - (2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka se za vožnjo s kolesi v naravnem okolju **po planinskih poteh uporabljajo določbe zakona, ki ureja planinske poti**, za vožnjo v gozdnem prostoru v naravnem okolju pa določbe zakona, ki ureja gozdove.
  - (3) IZJEMA: vožnja s kolesi je dovoljena v naravnem okolju na podlagi dovoljenja za javno prireditev.
- Vožnja s kolesi je dovoljena tudi v območjih, ki so s prostorskimi akti določena kot površine za šport in rekreacijo ter namenjena tudi vožnji s kolesi.

VOŽNJA V NARAVNEM OKOLJU

Nadzor

Nadzor nad spoštovanjem zakonskih določb:

- **NARAVOVARSTVENI IN PROSTOVOLJNI NADZORNIKI**
- policisti
- gozdarski nadzorniki (ZGS)
- inšpektorji inšpekcije za naravo in vode, inšpekcije za gozdarstvo
- občinski redarji.

Ločeni nadzori pristojnih služb; sodelovanje služb in skupne akcije nadzora. **Vsak v skladu s svojimi pristojnostmi!**

Ozaveščanje javnosti

KATERI ZAKONI VELJAJO?

- Zakon o ohranjanju narave (ZON)
- Zakon o gozdovih (ZG)
- Zakon o planinskih poteh (ZPlanP)

PREDPISANE GLOBE

Za navedene prekrške prepovedane vožnje v naravnem okolju se kršitelju lahko izreče globa od 40 do 1.000 EUR.

Za hujše prekrške je kršitelju poleg globe mogoče zaseči tudi vozilo na motorni pogon.

V primeru kršitev pokliči:

POLICIJA.SI

**VOŽNJA V
NARAVNEM OKOLJU**

Kje (ne) smem voziti?!

Ozaveščanje javnosti

Vožnja koles

- V naravnem okolju je vožnja s kolesi dovoljena po utrjenih poteh, če temu ne nasprotuje lastnik ali upravljavec poti (prvi odstavek 28.d člena ZON).
- Vožnja s kolesi je dovoljena tudi v območjih, ki so določena kot površine za šport in rekreacijo in so namenjena tudi vožnji s kolesi (četrti odstavek 28. d člena ZON).
- Vožnja s kolesi in ježa sta dovoljeni na označenih gozdnih vlakah in drugih označenih gozdnih poteh (tretji odstavek 40. člena ZG).
- Vožnja s kolesi in vozili na motorni pogon je prepovedana po planinskih poteh, razen če te potekajo po poljskih poteh ali gozdnih prometnicah (19. člen ZPlanP).
- Vožnja s kolesi je dovoljena le po planinskih poteh, ki jih na predlog skrbnika poti določi minister (tretji odstavek 19. člena ZPlanP).

Vožnja vozil na motorni pogon

- V naravnem okolju je prepovedano voziti, ustaviti, parkirati ali organizirati vožnje z vozili na motorni ali drug lasten pogon, razen v izjemah določenih z zakonom (prvi odstavek 28.b člena ZON).
- Dovoljena je ustavitev ali parkiranje vozil na motorni pogon v pasu petih metrov izven vozišča, če temu ne nasprotuje lastnik zemljišča ali prometna pravila (četrti odstavek 28.b člena ZON).
- Vožnja z vozili na motorni pogon po gozdnih cestah in prometnicah je dovoljena le po posebnem režimu (drugi odstavek 39. člena ZG).
- **Vozila na motorni pogon** so motorna vozila, kolesa s pomožnim motorjem in druga prevozna sredstva, ki omogočajo gibanje, hitrejše od hoje pešca, z močjo lastnega motorja ali z močjo drugega lastnega pogona vozila (drugi odstavek 28.b člena ZON).

- **Naravno okolje obsega** živo in neživo naravo območja, ki ga ni ustvaril človek. To so vsa območja izven: naselij, javnih in nekategoriziranih cest, gozdnih cest, območij določenih za rekreacijo in šport, omrežij gospodarske infrastrukture in območij rudarskih operacij (tretji odstavek 28.b člena ZON).

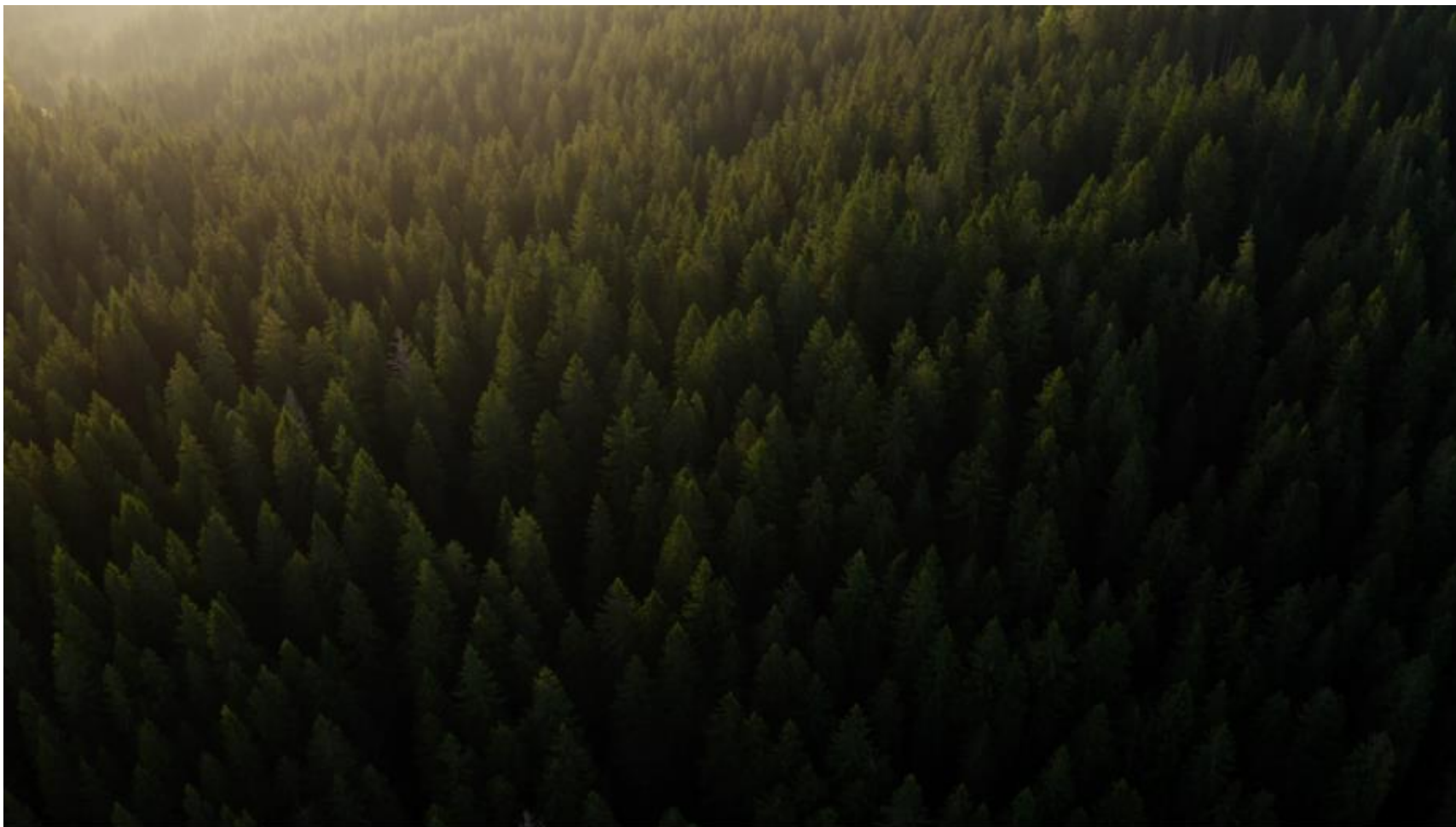
- Javne prireditve voženj z vozili na motorni pogon v naravnem okolju so dovoljene le na podlagi izdanega dovoljenja (28.c člen ZON).

Še nekaj pomembnih pravil v gozdu

- Vsak gozd ima svojega lastnika. Upošteвайте, da ste tam gost.
- Izogibajte se deloviščem v gozdu, še posebno tistim, na katerih poteka spravilo lesa.
- V gozdu nikoli ne puščajte smeti in odpadkov.
- Ogenj, ki uide izpod nadzora, lahko povzroči obsežne gozdne požare, zato v gozdu ne kurite.
- Gozdne živali so plašne. Ne vznemirjajte jih s hrupom.
- Voda je dragocena. Gozd jo čisti, zadržuje in jo pomaga ohranjati pitno, zato ničesar ne zlivajte v vodne vire.

***“Stop motornim vozilom v naravi.
Narava spregovori v tišini.”***

Hvala za pozornost!

Vprašanja?

[Neposredni nadzor v naravi | GOV.SI](#)